

РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИНИ ВЛАСНОСТІ ЯК ЧИННИК ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ ДЛЯ ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ ЕКОНОМІКИ

Тетяна Артёмова

Військова агресія РФ та завдання повоєнної відбудови створили низку непередбачуваних бар'єрів на шляху висхідного економічного розвитку України. Втім, такі перепони, а також і шляхи їх подолання треба розглядати у більш широкому цивілізаційному контексті. Зокрема, однією з актуальних проблем для України є розбудова системи ефективного управління процесами перетворення відносин власності. Вона є похідною від порядку денного глобальних ринкових трансформацій, пов'язаних із становленням інформаційно-мережевого суспільства.

Важливо враховувати, що за межами суспільного регулювання інститут власності продукує ефекти соціально-економічного відчуження. *Подолання відносин суспільного відчуження є складним і тривалим процесом.* Отже провідні соціологи ХХ ст. спрямовували зусилля на розробку концептуальних порад, що допомагали б людині гідно жити у відчуженому світі, на тлі постійно відновлювальних вітальних загроз.

На рубежі століть великі надії щодо розв'язання проблеми відчуження зв'язувалися зі становленням інформаційно-мережевої економіки; проте, остання сприяла породженню низки нових суспільних протиріч. А саме, глобальне-локальні процеси перетворення прав і відносин власності започаткували реформу панівної патерналістської моделі соціальної ринкової держави. Вихідне реформаторами передбачалося, що нова система державно-приватного управління сприятиме становленню нового типу суспільного сектора економіки. Втім, у ході перетворень відбулося зміцнення суспільних пріоритетів економічної ефективності за рахунок послаблення принципів соціальної відповідальності.

Глобальна фінансово-економічна криза виявила невідповідність такої форми ефективної держави законам становлення інформаційного суспільства; посткризовий етап суспільного розвитку закріпив і посилив суперечливі тенденції. Новітньою фазою розвитку інформаційно-мережевої економіки є цифрове алгоритмічне суспільство, яке на тлі поширення високих технологій також продукує низку суспільних загроз і ризиків. Реалізація загальнолюдського права на творчу діяльність могла б стати ефективним способом протидії диктату алгоритмічних технологій. Але процес творчості (креативності) дедалі більше спрямовується проти людини, бо здійснюється переважно у високотехнологічних галузях, які підживлюють технології гібридної війни. З урахуванням зазначеного і новітніх викликів, пов'язаних з російською воєнною агресією проти суверенної України, можна констатувати, що проблема суспільного відчуження набуває подальшого загострення.

На тлі руйнації існуючої моделі світового політико-економічного порядку зазнають ерозії правові засади громадянського суспільства. Зокрема, через довільне запроваджені закони ведення бойових дій *інститут власності набуває ірраціональної трансформації.* Такий інститут дедалі більше реалізується як право політичного розпорядження майном, життям, господарськими перспективами.

За умов триваючої військової агресії довгострокові тенденції із зміни прав і відносин власності на глобальне-локальному рівні зумовлені каскадом фінансово-економічних санкцій, введених проти Росії країнами-технологічними лідерами. Повоєнна відбудова економіки України розглядається провідними фахівцями на засадах спільно-розділеної участі. Проте, *активізація внутрішнього відтворювального потенціалу є ключовим чинником повоєнного відновлення і подальшого соціально-економічного розквіту України.* Така активізація має відбутися через ефективне і прозоре управління процесами перетворення прав і відносин власності в напрямку становлення гармонійної інституційної архітекτονіки.

Сьогодні *процеси перетворення форм власності зберігають актуальність для багатьох країн.* Так, у Франції головним напрямом економічної політики у досяжній перспективі є скорочення присутності держави в економіці; через програми денационалізації та приватизації активізуються процеси інноваційного розвитку. Польща, навпаки, намагається стимулювати інноваційні процеси в економіці за рахунок розширення сфери державної участі на основі стратегій суспільно відповідального розвитку. Отже, незважаючи на різноманітність політико-економічних підходів до перетворення відносин власності, в країнах ЄС успішно реалізуються програми підвищення національної конкурентоспроможності.

Виходить, що *форма власності (державна чи приватна) як така не є безумовною ознакою економічної ефективності*; критерієм успішної ділової активності стає якість управлінських відносин – належна організація корпоративного управління об'єктами власності. Отже, запровадження моделі справедливого і прозорого розподілу прав власності сприятиме активізації підприємницького потенціалу для успішного повоєнного відновлення економіки України.